

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel, 16.10.1996
KOM(96) 498 lopull.

KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE

***VAHVISTETUT LÄHENTYMISMENETTELYT JA
UUSI VALUUTTAKURSSIMEKANISMI
TALOUS- JA RAHALIITON KOLMANNESSA VAIHEESSA***

1. Johdanto

1.1 Eurooppa-neuvosto pyysi kokouksessaan Madridissa joulukuussa 1995 talous- ja valtiovarainministerien Ecofin-neuvostoa sekä komissiota ja Euroopan rahapoliittista instituuttia tutkimaan oman toimivaltansa mukaisesti seurauksia, joita aiheutuu siitä, että alkuvaiheessa eräät jäsenvaltiot jäävät euroa käyttävän alueen ulkopuolelle. Erityisesti olisi tutkittava rahapoliittiseen epävakauteen liittyviä seikkoja. Euroalueeseen heti osallistuvien ja myöhemmin mukaan tulevien jäsenvaltioiden suhteiden tarkastelussa on keskitytty tarpeeseen luoda sopiva ja vapaaehtoinen valuuttakurssimekanismi euron ja jäljelle jäävien kansallisten valuuttojen välille.

1.2 Ecofin-neuvosto käsitteli uutta valuuttakurssimekanismia ensimmäisen kerran epävirallisessa kokouksessaan Veronassa 12-13 päivänä huhtikuuta 1996, ja Ecofin-neuvosto, Euroopan rahapoliittinen instituutti ja komissio antoivat kertomukset edistymisestä Firenzessä 21-26 päivänä kesäkuuta 1996 kokoontuneelle Eurooppa-neuvostolle. Firenzessä saavutetun yksimielisyyden pohjalta Ecofin-neuvosto pääsi laajaan yksimielisyyteen nykyiseen valuuttakurssimekanismiin perustuvan uuden mekanismin pääpiirteistä epävirallisessa kokouksessaan Dublinissa 20-21 päivänä syyskuuta 1996.

1.3 Komissio on vakuuttunut uuden valuuttakurssimekanismin tarpeellisuudesta talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa, jotta oltaisiin valmiita kaikkien jäsenvaltioiden mukaantuloon ja suojeltaisiin yhtenäismarkkinoita. Uusi mekanismi on osoitus rahapoliittisesta yhteisvastuusta unionissa ja lisää samalla lähentymistä ja valuuttakurssien kurinalaisuutta euroalueen ulkopuolelle toistaiseksi jääneissä maissa. Tässä yhteydessä komissio on tyytyväinen yksimielisyyteen, joka saavutettiin seuraavassa lueteltujen uuden mekanismin pääpiirteiden suhteen:

- * Uusi valuuttakurssimekanismi koostuu euron ja myöhemmin mukaan tulevien maiden valuuttojen välisistä bilateraalisista kurseista. Tämä *niin sanottu "kärrynpyörämalli" tekee eurosta selvästi mekanismin ankkurin, ja siinä keskitytään myöhemmin mukaan tulevien maiden tarpeeseen edetä kohti euroalueella edellytettävää hyvää makrotaloudellista vakautta.
- * Keskuskurssit ja vaihteluvälit asetetaan yhteisen menettelyn kautta, johon osallistuvat ministerit, Euroopan keskuspankin (EKP:n) ja myöhemmin osallistuvien maiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajat sekä komissio. Vaihteluvälit ovat suuret, mutta ne eivät estä euron ja myöhemmin osallistuvien valuuttojen välisiä läheisempiä kytkentöjä, jotka perustuvat lähentymisen etenemiseen ja joista päätetään kyseisen yhteisen menettelyn avulla.
- * Interventiotuki ja tarkoituksenmukaiset luottojärjestelyt ovat automaattisesti käytettävissä, jos lähestytään vaihteluvälin rajoja, mutta EKP:lla tai kansallisilla keskuspankeilla on oikeus lykätä interventiota, mikäli se uhkaa rahapolitiikan tärkeintä tavoitetta eli hintojen vakautta. Mekanismi sisältää myös käytännön toimia euroalueeseen myöhemmin liittyvien valuuttojen välisen vaihtelun pitämiseksi sovitun vaihteluvälin rajoissa.

- * Keskuskurssien muutokset olisi toteutettava oikeaan aikaan ja yhteisen menettelyn avulla. Kaikilla yhteiseen menettelyyn osallistuvilla tahoilla on oikeus käynnistää menettely, joka voi johtaa keskuskurssin muuttamiseen.

1. Vahvistettujen lähentymismenettelyiden merkitys uudessa valuuttakurssimekanismissa

2.1 Komissio toteaa, että keväästä 1995 jatkunut valuuttakurssien vakaus kuvastaa kaikissa jäsenvaltioissa tapahtunutta huomattavaa lähentymiskehitystä. Näiden lähentymisponnisteluiden onnistuminen, joka ilmenee sekä hidastuvana inflaationa että julkisyhteisöjen taloudellisen tilanteen paranemisena, lupaa hyvää uuden valuuttakurssimekanismin toiminnan kannalta. Lähentymisessä jo saavutettu edistyminen vahvistaa lisäksi komission näkemystä, että jäsenvaltion jääminen alkuvaiheessa euroalueen ulkopuolelle on vuoden 1999 tammikuun 1 päivän jälkeen ainoastaan siirtymävaiheen ratkaisu. Uutta valuuttakurssimekanismia olisi sen vuoksi pidettävä rakenteena, jolla tuetaan alkuvaiheessa ulkopuolelle jääneiden maiden viimeisiä lähentymistoimia ennen niiden liittymistä euroalueeseen.

2.2 Kokemukset ovat osoittaneet, että valuutan vakaus riippuu ennen kaikkea makrotalouden järkevästä hoidosta. Euroalueeseen myöhemmin liittyvien valtioiden taloudenhoidon taso ilmenee talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa vakaana etenemisenä kohti laajaa ja kestävästä lähentymistä. Uskottavan lähentymisohjelman onnistuneen toteutuksen voidaan odottaa minimoivan vaaran, että myöhemmin mukaan tulevien maiden valuuttakurssit jäävät pysyvästi heikoiksi. Tätä silmällä pitäen komissio ehdottaa myöhemmin osallistuvien maiden lähentymismenettelyiden vahvistamista.

2.3 Ottaen huomioon valuuttakurssien vakauden ja lähentymisen välisen yhteyden vahvistetuilla lähentymisohjelmilla on komission mielestä tehtävänsä uudessa valuuttakurssimekanismissa. Myöhemmin osallistuvan maan edistyminen lähentymistavoitteiden saavuttamisessa voitaisiin esimerkiksi ottaa huomioon päätettäessä keskuskurssien kestävydestä. Onnistumista lähentymistavoitteiden saavuttamisessa edellytetään todennäköisesti, jotta vielä ulkopuolella olevaa valuuttaa voidaan tukea mahdollisissa valuuttakeinottelutapauksissa. Lähentymisohjelmien ottaminen huomioon uuden valuuttakurssimekanismin yhteydessä ei kuitenkaan poistaisi EKP:n etuoikeutta turvata ensisijainen tavoitteensa eli euroalueen hintavakaus interventioista päätettäessä. Uuden valuuttakurssimekanismin hoitaminen tällaisen lähentymiseen perustuvan menetelmän avulla takaisi joustavuuden, mutta varmistaisi samalla tarvittavan kurinalaiset valuuttakurssit. Koska käytäntö olisi ennemminkin "ehkäisevä" kuin "rankaiseva", se tuntuisi myös vastaavan hyvin euroalueeseen myöhemmin liittyvien maiden tarpeita.

3. Vahvistetut lähentymismenettelyt

3.1 Koska tavoitteena on varmistaa kaikkien osallistuminen euroalueeseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, siihen myöhemmin osallistuvien maiden lähentymistoimenpiteitä on tuettava kolmannessa vaiheessa. Yksimielisyys vallitsee

erityisesti siitä, että euroalueeseen myöhemmin liittyville maille olisi asetettava virallinen velvoite toimittaa lähentymisohjelmansa neuvostolle tarkistusta varten samaan aikaan kuin jo liittyneet maat toimittavat suunnitellut pakolliset vakauttamisohjelmansa. Myöhemmin liittyviä jäsenvaltioita vaaditaan toimittamaan (nykyiset ohjelmat korvaavat) uudet lähentymisohjelmansa ennen kuin kolmas vaihe alkaa 1 päivänä tammikuuta 1999; ohjelmien on vastattava toisiaan rakenteeltaan ja sisällöltään, jotta saataisiin vertailukohta suoriutumisen arvioimiseksi.

3.2 Inflaatiovauhtia, julkisen talouden alijäämää ja velkaantumista koskevat tavoitteet on tarkoitus sisällyttää lähentymisohjelmiin samoin kuin tarkkaan määritelty monivuotinen sopeutusohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi. Jotta kaikki perustamissopimuksessa määritellyt lähentymisperusteet tulisivat huomioiduiksi, tarkastellaan myös valuuttakurssien ja pitkien korkojen kehitystä. Lähentymistavoitteiden saavuttamiseksi toteutetut tai ehdotetut toimenpiteet kuvataan, ja niihin liitetään neuvoja täydentävistä toimenpiteistä mahdollisen tavoitteista poikkeamisen varalle. Lähentymisstrategian perustana olevat tärkeimmät taloutta koskevat oletukset tuodaan esille, mahdollisesti jonkinlaisella herkkyysanalyysillä täydennettynä, jotta ymmärretään olosuhteet, joissa strategia todennäköisesti toteutetaan, ja niiden realistisuutta voidaan arvioida.

3.3 Uusien lähentymisohjelmien aikahorisontin olisi periaatteessa oltava erittäin lyhyt ottaen huomioon myöhemmin mukaan tulevien jäsenvaltioiden 1 päivään tammikuuta 1999 mennessä todennäköisesti jo saavuttaman lähentymisasteen. Keskipitkän aikavälin tavoite, erityisesti budjettialijäämän pienentäminen alle 3 prosenttiin suhteessa BKT:een, tuntuu kuitenkin aiheelliselta, sillä se helpottaisi lähentymisohjelman muuttamista vakauttamisohjelmaksi heti kun kyseiset ulkopuolella olevat maat täyttävät euroalueeseen osallistumisen ehdot. Lähentymisohjelmat saatetaan ajan tasalle vuosittain. Ohjelmien ajanmukaistaminen käsittäisi niiden toimeenpanon tarkastamisen, lähentymistavoitteiden ja tarvittavien sopeutusohjelmien vahvistamisen sekä poikkeamien ilmetessä selvityksen toteutettavista lisätoimista. Myös ohjelman taustalla olevia makrotaloudellisia oletuksia tarkastellaan, ja mahdollisten muutosten kaikki seuraukset otettaisiin huomioon lähentymisstrategiassa.

3.4 Vahvistettuja lähentymismenettelyitä on suunniteltu myös yhteisön tasolle. Vaikka ensisijainen vastuu lähentymisestä on kansallisella tasolla, neuvosto ja komissio hyödyntävät täysimääräisesti perustamissopimuksen 103 artiklassa määriteltyjä valvontamenettelyitä. Neuvoston on arvioitava lähentymisohjelma kahden kuukauden kuluessa ohjelman saamisesta, ja neuvostolle annetaan oikeus hyväksyä ohjelma komission suosituksesta ja kuultuaan raha-asiain komiteaa/talous- ja rahoituskomiteaa. Tämä olisi osoitus molempinpuolisesta sitoutumisesta: euroalueeseen myöhemmin osallistuvat jäsenvaltiot sitoutuvat luomaan nopeasti euroon siirtymisen mahdollistavat olosuhteet ja unioni sitoutuu tukemaan jäsenvaltioiden ponnisteluja.

3.5 Lähentymisstrategian toimeenpanoa valvotaan säännöllisesti yhteisön tasolla. Merkittävät poikkeamat tavoitteista pannaan merkille, ja korjaavien toimenpiteiden toteuttamista viimeistään seuraavan tarkistuksen yhteydessä suositellaan. Lähentymisohjelmassa määriteltyjä julkisen talouden hoitoa koskevia tavoitteita

käytetään perustana annettaessa liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn edellyttämiä suosituksia samoin kuin arvioitaessa näiden suositusten noudattamista.

Huom. Vahvistettujen lähentymismenettelyiden oikeusperusta

Oikeusperusta nykyisten lähentymismenettelyiden vahvistamiselle löytyy perustamissopimuksen 103 artiklan 5 kohdasta, jonka nojalla neuvosto voi *"antaa yksityiskohtaiset säännöt monenvälisestä valvontamenettelystä"*. Kuten talousarvion kurinalaisuuden varmistamiseksi kolmannessa vaiheessa, johdettua oikeutta voidaan säätää myös lähentymisen kannalta olennaisen monenvälisen valvonnan vahvistamiseksi.

5

ISSN 1024-4492

KOM(96) 498 lopullinen

ASIAKIRJAT

FI

09 01 10

Luettelonumero : CB-CO-96-516-FI-C

ISBN 92-78-10196-6

Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto

L-2985 Luxemburg

